

GLB en de gevolgen voor de Groningse Akkerbouw

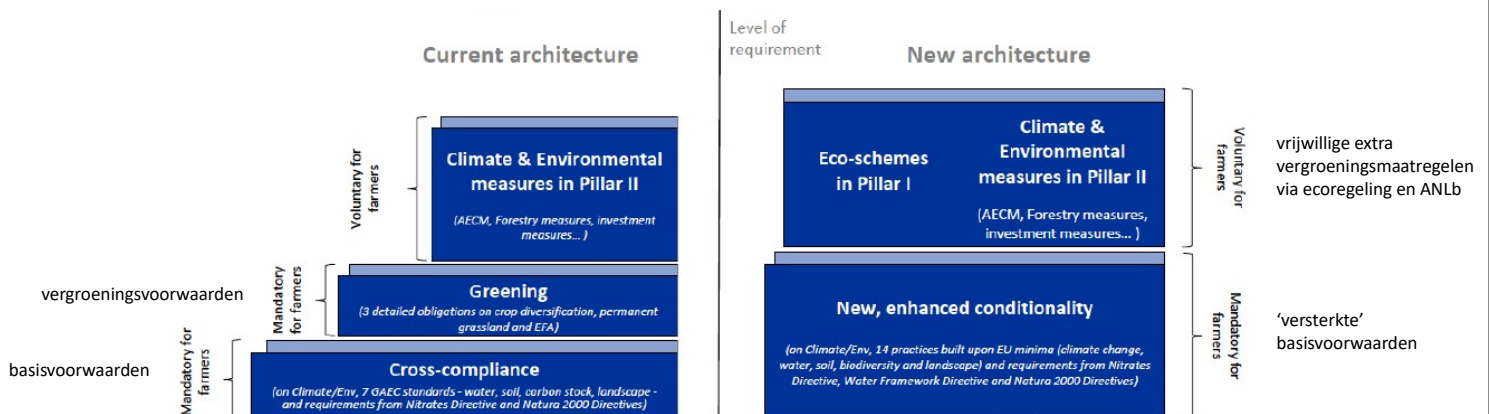
webinar ANOG

26 januari 2022

- aangepaste versie 28 januari 2022 -

BOERENNATUUR

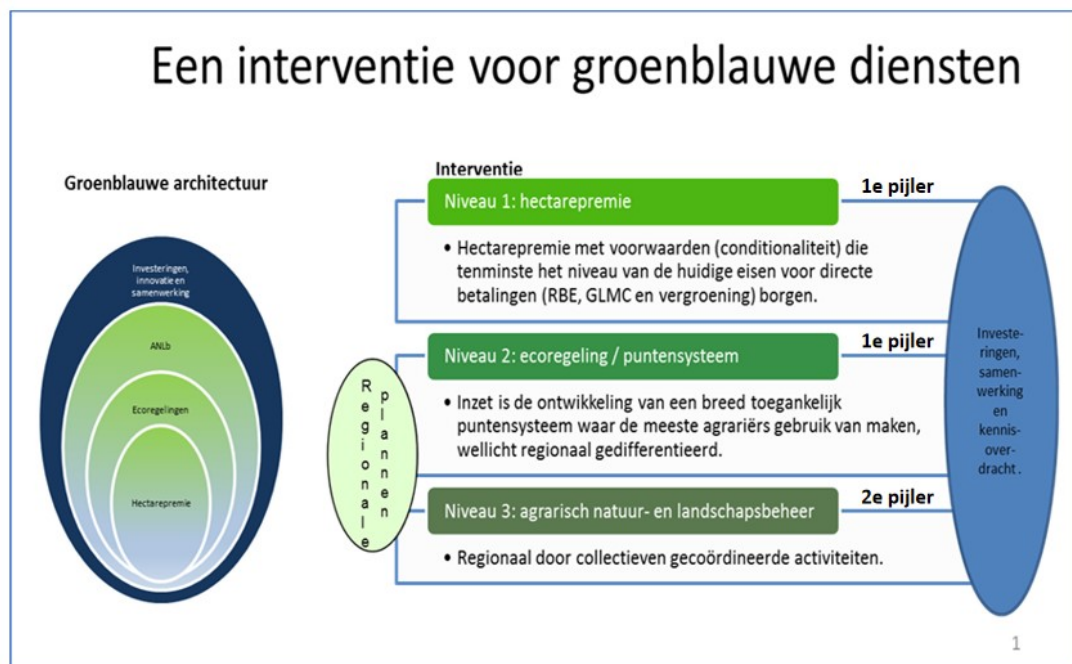
Stelsel GLB-NSP

Figuur 1. De architectuur voor vergroening in het huidige GLB (links) en die in de wetsvoorstellen voor GLB na 2020 (rechts)

BOERENNATUUR

De groenblauwe architectuur: een 'drietrapsraket' voor vergroening

Bron: LNV/Toekomst GLB

BOERENNATUUR

1e pijler: basisinkomenssteun ('basispremie') en ecoregeling

Conditionaliteiten (voorwaarden) basispremie:

- Wettelijke algemene vereisten
- Goede landbouw en milieu condities (GLMC's)
- Enige ruimte voor lidstaten bij invulling

Ecoregelingen:

- Generiek met mogelijk regionale accenten
- Doelen: biodiversiteit, bodem, water, klimaat en landschap
- Puntensysteem
- Praktijk: pilots en keukentafelgesprekken

→ GLB is subsidie-instrument met vrijwillig karakter

Bron: LNV/Toekomst GLB

BOERENNATUUR

2e pijler: plattelandontwikkeling

Diverse **gebiedsgerichte** interventies gericht op het versterken van het platteland/landelijk gebied:

- ANLb
- Samenwerking, o.a veenweidegebieden/overgangszones N2000
- Innovatie en kennis
- Niet-productieve en productieve investeringen
- LEADER

BOERENNATUUR

Conditionaliteiten: basisvoorwaarden

Aan de conditionaliteiten móet je voldoen om in aanmerking te komen voor een GLB-subsidie. Ze gelden als basisvoorwaarden ('instapeis') voor de basisinkomenssteun, ecoregeling én het ANLb.

- **GLMC1 behoud van blijvend grasland**: als het nationale aandeel blijvend grasland met meer dan 5% daalt, komt er een individuele verplichting
- **GLMC2 bescherming van veenweiden en wetlands**: landbouwers op veengrond, tot ca. 1 m boven NAP, die niet vrij afwaterend is, zijn gehouden aan het peilbesluit (kustvlakteveen, ca 85% van alle veengronden)
- **GLMC3 verbod op verbranden van stoppels** om organisch materiaal in de bodem te behouden
- **GLMC4 bufferstroken**: aansluiting 7e NAP > als algemene regel een breedte van 5 m langs KRW-waterlichamen/ecologisch kwetsbare wateren en van 2 m langs overige wateren, met een maximum van 5% van het perceel

BOERENNATUUR

Conditionaliteiten: basisvoorwaarden

- **GLMC5 tegengaan van erosie** om afspoeling te voorkomen (geldt alleen in Limburg (heuvelachtig terrein))
- **GLMC6 minimale bodembedekking**: verplichting tot inzaaien van groenbemester op een perceel dat uit productie is genomen (vóór 31 mei, tot 31 aug). Ook toegestaan: bedekking met gewasresten of ruige stalmest. Mogelijk komt er een uitzondering voor biologische bedrijven met SKAL-certificaat.
- **GLMC7 gewasrotatie/vruchtwisseling op perceelsniveau**: ieder jaar moet er een ander gewas op hetzelfde stuk grond geteeld worden + op zand en löss minimaal eens per vier jaar een rustgewas als hoofdteelt. Biologische bedrijven met SKAL-certificaat zijn uitgezonderd.
- **GLMC8 niet-productief areaal en landschapselementen**: tenminste 4% bouwland niet-productief: sloten, poelen, plas-drassen, houtopstanden, houtwallen, bomen, bomenrijen, bufferstroken, groene braak/akkerranden
- **GLMC9 blijvend graslandbescherming in Natura 2000 gebieden**: verbod op ploegen/omzetten blijvend grasland

BOERENNATUUR

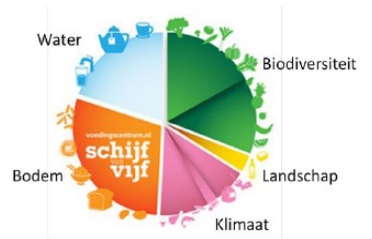
Grondgebonden ecoregeling voor klimaat en leefomgeving

- Zelfde eisen als bij basisinkomenssteun:
 - definitie actieve landbouwer
 - subsidiabele landbouwgrond
 - > **incl. landschapselementen** (bijvb. houtwallen, bomen, sloten/poelen)
 - voldoen aan de conditionaliteiten
 - voldoen aan minimale puntenscore én drempelwaarde
- Deelname aan de ecoregeling is **vrijwillig**
- Vergoeding hoofdzakelijk gebaseerd op inkomstenderving en gemaakte kosten

BOERENNATUUR

Grondgebonden ecoregeling voor klimaat en leefomgeving

- Een nationale regeling met een keuzemenu dat bestaat uit 26 eco-activiteiten
- Je kiest zelf welke eco-activiteiten je kunt/wilt uitvoeren
- Aan elke eco-activiteit zijn punten toegekend en aan elke eco-activiteit is een bepaalde waarde in € toegekend
- Op basis van de totale puntenscore van de gekozen eco-activiteiten wordt bepaald of je voldoet aan alle 5 GLB-doelen: klimaat, bodem, water, landschap en biodiversiteit
- Op basis van de totale waarde in € van de gekozen eco-activiteiten wordt bepaald voor welk beloningsniveau je in aanmerking komt: brons, zilver, of goud

BOERENNATUUR

Grondgebonden ecoregeling voor klimaat en leefomgeving

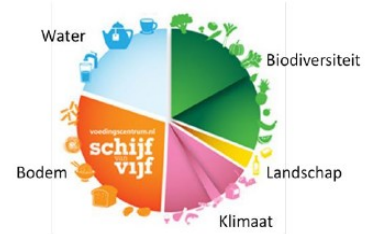
- Als je met de gekozen eco-activiteiten voldoende punten **én** waarde hebt gehaald, krijg je een vast bedrag per hectare bedrijfsareaal uitgekeerd
- De waarde in € die je met de gekozen eco-activiteiten behaalt, bepaalt de hoogte van dat vaste bedrag
- Er zijn 3 beloningsniveaus:
 - brons = instapniveau ('terugvaloptie')
 - zilver = gemiddeld niveau ('peloton')
 - goud = gevorderd niveau ('koplopers')
- Elk jaar heb je de keuze om wel of niet mee te doen aan de ecoregeling en gedurende dat jaar is bijsturing mogelijk (bijvoorbeeld als gevolg van onvoorziene weersomstandigheden)

BOERENNATUUR

Grondgebonden ecoregeling: regionale differentiatie

Het puntensysteem wordt regionaal gedifferentieerd, zodat rekening gehouden kan worden met specifieke gebiedskenmerken, zoals:

- landschapstype
- bedrijfstak
- grondsoort
- specifieke urgenties in relatie tot Europese klimaat- en milieuregeling
- ruimtelijke situering
- dekkingsgraad

NB. Het is nog onduidelijk of deze regionale differentiatie al per 2023 wordt toegepast.

BOERENNATUUR

	eco-activiteiten:	toegekende waarde:	Max totaal # punten	Klimaat (D)	Bodem en lucht (E)	Water (E)	Landschap (F)	Biodiversiteit (F)
Hoofddeel								
1	Rustgewassen als hoofddeel minimaal 1 op 3 (perceel)	€ 324,00	14	4	4	4	1	1
2	Vroeg ras rooigewas (oogsten < 1 september)	€ 223,00	10	2	4	2	1	1
3	Vroeg ras rooigewas (oogsten < 1 november)	€ 251,00	5	0	2	3	0	0
4	Eiwithoudende gewassen als hoofddeel	€ 2.687,00	7	3	0	2	1	1
5	Akkerbouw, gewas uit lijst meerjarige gewassen > 18 mnd op perceel	€ 829,00	14	4	4	4	1	1
6	Langjarig grasland (> 5 jaar)	€ 202,00	11	4	3	4	0	0
7	Bufferstrook met kruiden	€ 160,00	10	0	4	0	3	3
8	Gras/klover	€ 0,00	10	4	0	4	1	1
9	Grasland met kruiden	€ 33,65	11	2	1	4	2	2
10	Strookenteelt, minimaal 10 stroken in een combinatie van minimaal 5 stroken met 5 verschillende gewascodes van minimaal 3 en max 24 m breed	€ 257,00	8	0	2	2	2	2
11	Natte teelt	-	6	3	0	0	1	2
12	Mengteelt	€ 50,00	4	0	0	2	1	1
13	Kleinschalig perceel (<2 ha) voor meer dan 60% omzoomd	€ 300,00	7	0	0	0	4	3
Bodemgewas								
14	Onderzaai vanggewas	€ 372,00	6	2	1	1	1	1
15	Bedekt houden percelen (waaronder niet productief rustgewas) tot 1 maart. Onderwerken zonder gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen.	€ 1.304,00	10	2	3	3	1	1
16	Graszone wordt mechanisch onder gewerkt zonder voorafgaand gebruik van herbiciden	€ 105,00	6	0/1	2	3	1	0
17	Permanente groenbedekking (direct zaaien in groenbemester, bedekt tot de oogst van de hoofddeel)	€ 703,00	13	3	4	4	1	1
Teelt maatregelen								
18	biologische bestrijding (bijv. stercorale mannetjes, nematoden, feromonen)	€ 200,00	9	0	1	4	1	3
Vee maatregelen								
19	Maximaal 1,5 GVE graasdieren per ha grasland op bedrijf en minimaal 10 GVE op bedrijf	€ 576,00	7	4	0-4	3	0	0
20	Verlengde weidegang 1500 uur	€ 50,00	6	2	0	3	1	0
21	Verlengde weidegang 3000 uur	€ 100,00	9	3	0	4	2	0
Niet productief landbouwgrond								
22	Houtig element (heg, haag, struweel) is in stand gehouden	€ 9.076,39	13	4	0	2	4	3
23	Houtig element is aanwezig (overige houtige elementen)	-	13	4	0	2	4	3
24	Water element ecologisch schonen. Het element is na 15 juni voor 25% tot 75% geschoond, in vakken van minimaal 15m of eenzijdig.	€ 600,00	8	0	4	0	1	3
25	Niet productieve akker(rand) minimaal 12 maanden (rand minimaal 3m)	€ 4.319,69	9	2	0	4	1	2
Duurzaam bedrijf								
26	biologische bedrijf (SKAL)	-	9	4-Jan	2	4	1	2

NB. Er wordt nog gesleuteld aan de ecoregeling, dus er kan nog wat veranderen in de toegekende waarde/punten per eco-activiteit. Ook de 2e praktijktoets die vanaf medio maart wordt gehouden, kan tot wijzigingen leiden.

hectares biologische landbouw met SKAL-certificaat zijn 'groen per definitie' in de eco-regeling (beloningsniveau goud)

Aandachtspunten ecoregeling

- Sommige eco-activiteiten zijn pas beschikbaar vanaf 2024/2025. Dat geldt waarschijnlijk voor:
 - combinatieteelt
 - onderwerken graszode
 - permanente groenbedekking
 - max 1,5 GVE
 - ecologisch slootschonen
 - kleinschaligheid
- Niet-kerende groundbewerking en precisiebemesting worden geen onderdeel van de ecoregeling; wel is er subsidie beschikbaar voor investeringen, zoals aanschaf machines
- ANLb-beheer telt in ecoregeling mee qua punten; maar niet qua waarde
- Regionale differentiatie wellicht pas later dan 2023

BOERENNATUUR

Relatie Actieprogramma Nitraat en GLB-NSP

- Actieprogramma Nitraat: **wettelijk verplichte maatregelen** die automatisch doorwerken in het GLB-NSP
- link met conditionaliteiten:
 - GLMC4: bufferstroken
 - GLMC7: gewasrotatie (waaronder verplichte rotatie rustgewassen zand/löss)
- link met ecoregeling/eco-activiteiten:
 - rustgewassen (rotatie 1:3 op perceelsniveau)
 - vroeg oogsten rooigewas
 - eiwitgewassen
 - groenbedekking
- link met ANLb:
 - via de conditionaliteiten gelden de eisen uit het Actieprogramma ook als 'instapeis' voor het ANLb

BOERENNATUUR

Specifieke aandachtspunten akkerbouw

- Voldoen aan basisvoorwaarden:
 - GLMC4: bufferstroken (tellen ook mee als niet-productief areaal voor GLMC8)
 - GLMC7: gewasrotatie
 - GLMC8: niet-productief areaal
- Voldoen aan eisen ecoregeling (punten/waarde)
- Deelnamemogelijkheden ANLb
- Mogelijke overlap tussen conditionaliteiten, ecoregeling en ANLb, met name tussen bufferstroken/niet-productief areaal en ANLb-pakketten voor:
 - kruidenrijke akker(randen)
 - bouwland voor hamsters
 - vogelakker
 - wintervoedselakker

BOERENNATUUR

GLMC4: bufferstroken

Het 7e Actieprogramma Nitraat bepaalt de invulling van GLMC4.

Generieke eisen:

- bufferstroken van 5 m breed langs KRW-waterlichamen én langs ecologisch kwetsbare wateren
- bufferstroken van 2 m breed langs overige watervoerende sloten; in het geval van een kruidenrijke bufferstrook langs graslandpercelen geldt als eis een breedte van 1 m (mits waterkwaliteit op orde)
- voor bufferstroken geldt qua oppervlakte een maximum van **5% per perceel**

Waterbeheerders mogen op basis van lokale omstandigheden, mits de waterkwaliteit op orde is, afwijken van deze generieke eisen. Als ondergrens gelden in dat geval de huidige breedtes zoals vastgelegd in het Activiteitenbesluit Milieubeheer.

BOERENNATUUR

GLMC7: gewasrotatie

- Ieder jaar moet er een ander gewas op hetzelfde stuk grond geteeld worden
- Op zand en löss minimaal eens per vier jaar een rustgewas als hoofdteelt

De rotatieverplichting geldt **niet**:

1. in het geval van (de continue teelt van) rustgewassen (o.a. graan/tijdelijk gras)
2. in het geval dat meer dan 75% van het bouwland wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen, braak ligt, gebruikt wordt voor de teelt van vlinderbloemige gewassen, of voor een combinatie daarvan
3. in het geval dat meer dan 75% van het subsidiabel areaal:
 - a) bestaat uit blijvend grasland
 - b) wordt gebruikt voor de productie van grassen of andere kruidachtige voedergewassen
 - c) wordt gebruikt voor natte teelten (als hoofdteelt)
 - d) een combinatie van a t/m c
4. voor biologische bedrijven met SKAL-certificaat

BOERENNATUUR

Gewasrotatie - rustgewassen

Lijst rustgewassen (voorlopig)

Wintergerst
Zomergerst
Graszaad
Haver
Hennepvezel
Italiaans raaigras
Karwijzaad
Engels raaigras
Winter koolzaad
Zomer koolzaad
Lijnzaad
Luzerne
Raapzaad
RietzwenkgrasNL
Rogge
Sorghum
Winter tarwe
Zomer tarwe

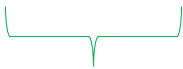
Teff
Triticale
Veldbeemdgras
Vezelvlas
Wortelpeterselie
Peterselie
Blauwmaanzaad
Rode klaver
Witte klaver
Miscanthus
Spelt
Quinoa
Overige granen
Grasland, tijdelijk met kruiden
Grasland, tijdelijk gras/klaver
Grasland, tijdelijk

BOERENNATUUR

GLMC8: niet-productief areaal

Opties invulling GLMC8:

- óf minimaal 4% niet-productief areaal om te voldoen aan GLMC8
- óf minimaal 3% niet-productief areaal om te voldoen aan GLMC8 **in combinatie met** een extra 4% niet-productief areaal via de ecoregeling
- óf minimaal 7% niet-productief, waarvan 4% mag worden ingevuld met stikstofbindende (eiwit)gewassen, **zonder gebruik** van gewasbeschermingsmiddelen, zie onderstaande tabel

Bonen, veld- (onder andere duiven-, paarden-, wierbonen)	311
Esparcette	801
Klaver, rode	799
Lupinen, niet bittere-	663
Luzerne	258
Rolklaver	800
Sojabonen	665
Wikke, voeder-	803

BOERENNATUUR

Wat telt mee als niet-productief voor GLMC8?

Lijst niet-productief areaal **(indicatief)**

- Beheerde akkerrand en groene braak (inzaai): weegfactor 1,5, afmetingen min 3m en max 20m breed
- Onbeheerde akkerrand, bufferstrook en groene braak (spontane opkomst): weegfactor 1, ingetekende (feitelijke) oppervlakte geldt, afmetingen rand/bufferstrook min 0,5m en max 20m breed
- Stroken bouwland langs bos, weegfactor 1, ingetekende feitelijke oppervlakte tot maximaal 20 meter breed
- Heggen/houtwallen/bomen in rij: weegfactor 2, standaardoppervlakte 5 m² per meter lengte geldt
- Geïsoleerde boom/knotboom, weegfactor 1,5, standaardoppervlakte 20 m² per boom, afmetingen: intekening boom geeft 1 m²
- Boomgroepen: weegfactor 1,5, ingetekende (echte) oppervlakte geldt, afmeting max 1,5 ha
- Tuunwallen (van plagen gemaakte afscheiding tussen twee percelen): weegfactor 1, ingetekende (echte) oppervlakte
- Vijvers/poelen: weegfactor 1,5, ingetekende (feitelijke) oppervlakte geldt
- Plas-dras op bouwland (tijdelijk grasland): weegfactor 1, ingetekende (echte) oppervlakte geldt, afmetingen: minimaal 0,1 ha. Vanaf 15 februari ten minste 2 maanden geïnundeerd, tenminste 5 cm boven maaiveld
- Sloot, weegfactor 1, standaardoppervlakte 5 m² per m lengte geldt
- Natuurvriendelijke oever (bestaat uit een aaneengesloten oever langs een bestaande waterloop, in de vorm van een plas- of drasberm of flauw talud (minimaal 1:3) met een begroeiing van inheemse planten): weegfactor 1,5, ingetekende (echte) oppervlakte geldt, afmetingen: min 3 en max 10 m breed, minimaal 25m lang

BOERENNATUUR

Wat telt mee als niet-productief in de ecoregeling?

Lijst niet-productieve gewassen

Drachtplanten
Esparcette
Japanse haver
Klaver, rode
Lupinen, niet bittere-
Luzerne
Miscanthus (olifantsgras)
Raketblad (aaltjesvanggewas)
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit **blijvend gras**
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit **een ander gewas dan gras (onbeheerd)**
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit **tijdelijk gras**
Rolklaver
Sojabonen
Tagetes erecta (Afrikaantje)
Tagetes patula (Afrikaantje)
Wikke, voeder-
Zonnekroon
Zwaardherik (aaltjesvanggewas)
Rand, grenzend aan bouwland, hoofdzakelijk bestaand uit **een ander gewas dan gras (beheerd)**
Hennep, vezel-
Landschapselementen

BOERENNATUUR

Hoe zit het met sloten?

- Landschapselementen, waaronder sloten, tellen mee als subsidiabele landbouwgrond
- Eigendom van sloten niet noodzakelijk; boeren moeten kunnen aantonen dat zij het beheer uitvoeren
- Grenssloten tussen 2 bedrijven tellen voor ieder bedrijf voor de helft mee
- Natte landschapselementen tellen als volgt mee als niet-productief areaal:
 - vijvers/poelen: weegfactor 1,5, ingetekende (feitelijke) oppervlakte geldt
 - plas-dras op bouwland (tijdelijk grasland): weegfactor 1, ingetekende (echte) oppervlakte geldt, afmetingen: minimaal 0,1 ha. Vanaf 15 februari ten minste 2 maanden geïnundeerd, tenminste 5 cm boven maaiveld
 - sloot, wegingsfactor 1, standaardoppervlakte 5 m² per m lengte geldt
 - natuurvriendelijke oever (aaneengesloten oever langs bestaande waterloop, in de vorm van een plas- of drasberm of flauw talud met een begroeiing van inheemse planten): weegfactor 1,5, ingetekende (echte) oppervlakte geldt, afmetingen: min 3 en max 10 m breed, minimaal 25m lang

BOERENNATUUR

2e pijler: het ANLb

Wijzigingen ten opzichte van het huidige GLB:

- verbreding met (extra) doelen op het vlak van klimaat en water
- uitbreiding begrenzing leefgebieden, zodat meer boeren kunnen deelnemen (mits voldoende budget)
- ANLb inzetten voor gebiedsgerichte aanpak veenweidegebieden en overgangszones N2000
- ANLb inzetten voor uitvoering van Aanvalsplan Grutto (boerenlandvogels)
- wisselwerking met conditionaliteiten en ecoregeling: mogelijke overlap tussen niet-productieve activiteiten, zoals randenbeheer

BOERENNATUUR

2e pijler: gebiedsgerichte aanpak veenweidegebieden

- extra projecten als onderdeel van de lopende gebiedsprocessen
- doel: het realiseren van peilverhoging op circa 20.000 ha landbouwgrond
- via conditionaliteit (GLMC2) gaat als eis gelden dat boeren in veenweidegebieden zich moeten houden aan het peilbesluit
- er wordt nog onderzocht of boeren ondersteund kunnen worden met een regionaal gedifferentieerde basisbetaling via de 1e pijler

BOERENNATUUR

2e pijler: gebiedsgerichte aanpak overgangszones N2000

- gebiedsgerichte aanpak met als doel om extensivering te stimuleren
- inrichtingskosten en hydrologische maatregelen zoveel mogelijk nationaal gefinancierd vanuit het Programma Natuur
- beheerkosten extensivering gefinancierd vanuit het NSP
- doel: in 2027 gebiedsplannen voor circa 40.000 ha landbouwgrond

BOERENNATUUR

Concept NSP: budget 1e pijler

- Basisinkomenssteun: naar verwachting in 2023 circa €255/ha, teruglopend tot circa €194/ha in 2027
- Stabiel budget ecoregeling (ongeacht overheveling): €152 miljoen per jaar
- Gemiddeld bedrag per hectare: €106 per jaar, gebaseerd op een aanname van **80%** deelname aan de ecoregeling
- Beloning kan naar verwachting variëren van circa €100 tot €175/ha, **afhankelijk van hoeveel boeren meedoen en het behaalde beloningsniveau**

Gemiddelde hectare premie	2023	2024	2025	2026	2027
Gemiddelde hectare premie basisinkomen (1,7 mln hectare)	255	240	225	209	194
Gemiddelde hectare premie Ecoregeling (1,4 mln. hectare)	109	109	109	109	109

BOERENNATUUR

Concept NSP: budget 2e pijler

- Stapsgewijze jaarlijkse overheveling van 15% in 2023 naar 30% in 2027
- Dit 2e pijler-budget is bestemd voor o.a.:
 - ANLb: €560 miljoen over 5 jaar (verwachte groei van 110.000 naar 135.000 ha)
 - veenweidegebieden/overgangszones N2000: €446 miljoen over 5 jaar
 - niet-productieve en productieve investeringen: €382 miljoen over 5 jaar
 - diverse samenwerkingsregelingen: €207 miljoen over 5 jaar
 - kennisontwikkeling: €107 miljoen over 5 jaar
 - jonge boeren: €79,5 miljoen over 5 jaar
 - LEADER: €73,3 miljoen over 5 jaar

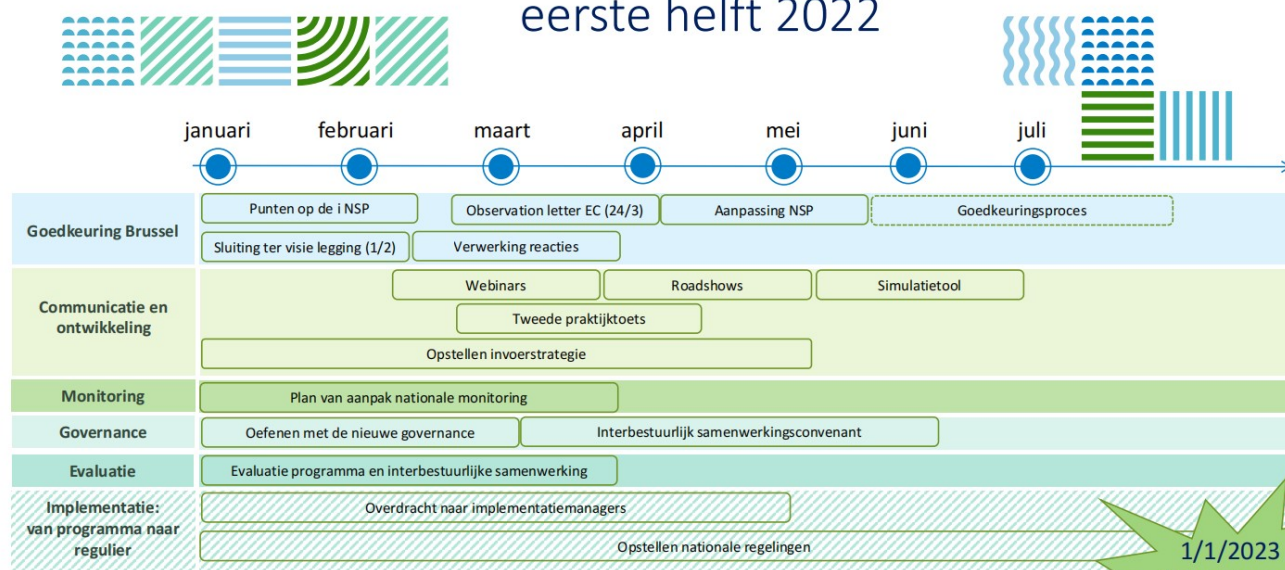
BOERENNATUUR

Komende mijlpalen beleidstraject NSP

- concept NSP ingediend: **31 dec 2021**
- goedkeuringstraject Europese Commissie: **jan/aug**
- publieke consultatie NSP > indienen zienswijze: **uiterlijk 1 februari 17:00**
- vaststellen en indienen 'addendum' 7e Actieprogramma Nitraat: **medio febr**
- reactie LNV op zienswijzen: **feb/mrt**
- 1e beoordeling NSP door Europese Commissie: **feb/mrt**
- webinars RVO: **febr/mrt**
- 2e praktijktoets: **medio mrt**
- regionale informatiebijeenkomsten: **apr/mei 2022**
- simulatietool beschikbaar: **medio 2022**

BOERENNATUUR

Planning eerste helft 2022

1/1/2023
Start nieuwe
GLB

Contactgegevens:

Sarah Westenburg
swestenburg@boerennatuur.nl